

Bertha Zoltán

Tari István József Attila-díjára

Hagyomány és modernség, közéletiség és avantgárd különösen szuggesztív lírai szintézisét megteremtő költészetéért, megrendítően hiteles tényirodalmi munkásságáért, a délvidéki magyarság megmaradását szolgáló kultúraszervezői és szerkesztői tevékenységéért kapott a költő, író, szerkesztő Tari István idén József Attila-díjat.

Az Óbecsén élő Tari István a vajdasági, délvidéki magyar és az egyetemes magyar irodalom egyik legmarkánsabb jelensége: költői, próza- és esszéírói, publicisztikai, irodalomszervezői, szerkesztői (mondhatni: mindenesi vagy egyszemélyi intézményi) munkássága kivételes jelentőségű. Lírai beszédmódokat és esztétikai hatásminőségeket, nemzedékeket, irányzatokat, régiókat, intézményteremtő törekvéseket összekötő és átívelő tevékenysége példaértékű. Művészi és erkölcsi helytállása nemkülönben: a délszláv háború idején életének veszélyeztetésével szegült szembe a magyarság további sorvasztását célzó gyilkos idegen (a magyarokat szolgálóként feláldozni mindenkor kész) hatalmi diktátumokkal. A kényszorsorozások parancsait megtagadva és halálos veszedelmeket kerülgető katonaszökevényként menekülve, bujdosva. Amikor a külső terror a magyart akár a másik ártatlan magyar megölésére is kényszeríthette – más népek véres viszálykodásába önkényesen belerángatva. (Erről az iszonyatos sorshelyzetről írta meg a költeményét Kiss Benedek *Tari Pista balladája*: „Vagy én, vagy ő. / Internacionális hulla. // Vagy én, vagy ő. / Magyar vagyok, ő is magyar. / Ki süsse el előbb a puskát? / A szemben érces villogás kapar. /.../ Irgalmaz nekünk, / barbár jövő.”) Háború- és erőszakellenes magatartása verseinek elementáris szuggesztivitását, karakteres tartalmi-formai jellegzetességeit, poétikai erőteljességét (a harag, a félelem, a gúny, a tiltakozás ezernyi érzelmi árnyalatát) egyaránt befolyásolja. A korszakjelző Symposion-nemzedékek új hullámának tagjaként az avantgárd és a neoavantgárd modernség szemléletvilágát tudta idővel és fokozatosan különlegesen megragadó jelentéstelítettséggel átítatni a sorsos nemzetfelfogás, a tragikus-groteszk létábrázolás, a keserű-fájdalmas igazmondás jegyében. Lírai szabadság- és igazságbeszédének, megmaradásáhító katartikus sorsbeszédének korszerű tónusai így vegyülnek a tradicionálisan egészséges és természetes közösségi önérzet, a morális nemzettudat identitásteremtő erejével. Szabadverseinek ironikus-abszurd látomásai és megnevező víziói a „fegyvertánc”, a „szabadrablás”, a pusztítás vagy éppen a létrontó önelveszejtés (az „elmulatott jövő”, az „abbamaradt szülőföld”) roncsársadalmi és egzisztenciális deformációit célozzák és mintázzák, miközben a kivetülő torzképek folytonosan az autentikus élet- és értékmentő

reménységek után kiáltanak – a kétségbeesés méltóságával. („Aki az élet pártján áll, néven nevezi a létrontó, létromboló hatalmakat” – írja erről Hornyik Miklós is.) Intenzív emocionalitás, drámai feszültség izzítja a versek hangulatvilágát, megszenvedett szenvedélyek fűtik atmoszférájukat, s valóságos (olykor egyenesen szociografikus) élmények és gondtapasztalatok kavarnak viharosan a sugárzó expresszivitás művészi közegében.

Számos verseskönyvét összegzi mintegy a *Csurran a csillag* (2008) című – Bella István által – válogatott impozáns verskötet, amelyet Tamás Menyhért így ajánl (a sokoldalú író többi műfajára is utalva): „Tari István Délvidék szellemi őrzője; alkuatlan krónikása – nagy-nagy elszánással járja a fogyatkozó magyar településeket, próbálja a tegnapi s mai tragédiák, nyomukban szétrianó félelmek, traumák okait felfejteni, könnyítésül kibeszélni... *Riport, napló, dokumentummontázs, novella*, s természetesen a vers – mikor melyik műfaj a legalkalmasabb e csonkolt világ szenvedéstörténetének a felmutatására... (...) *Kiadó keresztutak* várják, feszületes árnyak, s ha netalán fel-felrebben a hazát reménylő ima, az üzető üvöltés túlharsogja. Ő pedig teszi, amit tehet: a mélybe szorult, *magát emésztő haza* perlekedésével, perel.” A megtört és szétszaggatott hazát a magasban és a mélyben egyaránt hűségesen védő irodalmi műformák pedig tovább is: az elbeszélésig, a tudósításig, a közírásig, a „homokba kapaszkodó” riportszociográfiáig, a hamis és hazug „jugoszláviaiság” bírálatát elvégző (s a mostoha körülményeket merészen leleplező) valóság- és tényirodalomig, sőt a gyermekköltészetig terjednek, de az önkifejezés irányai és módozatai még a képversig, a vizuális költeményig, a képzőművészetig, a festészetig, a grafikáig – és a dokumentumfilm-rendezésig is eljutnak. Évtizedekig volt a legendás *Képes Ifjúság* újságírója, munkatársa, a rendszerváltás után a délvidéki íróársaság elnökévé s más kulturális szervezetek vezetőjévé is választották, köztük a sok évtizedes magyarkanizsai írótábor szervezőjévé, sőt közpolitikai szerepet is vállalt például Óbecse alpolgármestereként. Szerkesztőbizottsági munkásságával (többedmagával) ő is fémjelzi a megrendítő elszórványosításra és felmorzsolódásra ítélt délvidéki magyarság identitástudatát mégis, mindennek ellenére aktívan fenntartani és erősíteni kívánó *Aracs* című rangos kulturális-közéleti folyóiratot.

A többek között Arany János-díjjal és a Balassi Bálint-emlékarddal kitüntetett Tari István a legméltóbbak között nyerte el most a József Attila-díjat is. És közelről ismerheti őt Eger városa is: az *Agriában* is többször jelentek meg művei, de még néhány évvel ezelőtti jelentős egri elektrografikai kiállítására is jól emlékezhetünk a Kálvin Házban meg a hozzákapcsolt író-olvasó találkozóra – Kódöböcz Gábor vezetésével és bemutató szavaival.

Kedves Pista! Örömmel, szívből gratulálunk, és alkotói pályádon további szép sikereket kívánunk!